

Asia: VN/24520/2023

Uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Hyvinvointialue

2. Pidätkö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita:

Vammaisneuvosto kannattaa esitettyjä tavoitteita, mutta näkee etteivät ne ole riittäviä. Niissä ei mainita YK:n vammaissopimuksen toimeenpanoa tai vammaisten henkilöiden itsenäisen elämän turvaamista. Nämäkin tulisi asettaa tavoitteeksi.

3. Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

ei

Voit halutessasi esittää huomioita:

Esitetyillä keinoilla ei päästä tavoitteisiin. Muutosehdotukset eivät mielestämme selkeytä lakikokonaisuutta ja takaa yhdenmukaista toteutusta hyvinvointialueilla. Tarvittaisiin yksityiskohtaista sovellusopasta viranhaltijoiden päätöksenteon tueksi.

4. Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Ensisijainen soveltamisperuste tulisi olla vammaispalvelulaki, mikäli henkilö täyttää vammaisen henkilön määritelmän. Esimerkiksi henkilön iän ei tulisi vaikuttaa palvelun soveltamisperusteeseen, koska palveluiden tarve ei muutu iän karttuessa. Lakiehdotus tulee lisäämään sekä

päätöksentekijöiden että asiakkaiden työmäärää, kun arvioidaan mitä lakia sovelletaan palvelujen tuottamisessa.

5. Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Elämänvaiheen tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta ei ole määritelty. Tavanomainen tarve-määritelmä tulisi olla selkeästi määritelty, mikäli sen perusteella tehdään päätöksiä. Asiakas tulee katsoa kokonaisuutena, jossa otetaan huomioon kaikki elämään sekä arkeen vaikuttavat vammat ja haitta-asteet.

6. Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Palveluiden tarvitsijat ovat usein pienituloisia. Palvelujen saaminen ei saisi jäädä kiinni siitä, ettei asiakkaalla ole varallisuutta kustantaa niitä itse. Asiakkaiden yhdenvertaisuus vaarantuu ellei ole maksukykyä.

7. Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Suojasäännös ei ole tällaisenaan kannatettava, koska siinä on liian paljon tulkinnanvaraisuutta hallintopäätöstä tehtäessä.

8. Voit halutessasi esittää muita huomioita esityksestä:

Vammaisneuvosto on huolissaan siitä, miten varmistetaan aistivammaisten tuen saanti. Heitä ei ole mainittu mitenkään lakiehdotuksessa.

Vammaisuuden määritelmässä tulisi olla yhä mukana diagnoosiperusteisuus, jolloin se vaikuttaisi palvelutarpeen arviointiin.

Viranhaltijoiden (sosiaalityöntekijöiden) vastuu kasvaa ja heiltä vaaditaan enemmän erityisosaamista. Esimerkkinä vaikeasti kehitysvammaisen tai monivammaisen (liikunta-, kuulo- ja näkövammaat jne) henkilön tarvitsemien palvelujen arviointi.

Vammaisneuvosto pelkää, että vammaisten henkilöiden asema tulee eriarvoistumaan riippuen asuinpaikkakunnasta, kun yksittäiset viranhaltijat saavat määritellä palvelutarpeen. Viranhaltijoilla

tulisi olla päätöksenteon apuna selkeät soveltamisohjeet, joiden mukaan päätöksiä tehdään. Näin voidaan välttää asiakkaiden eriarvoinen kohtelu.

Muutokset eivät tuota sellaista yksiselitteisyyttä jo hyväksytyyn vammaispalvelulakiin nähden, että selkeys puoltaisi näistä lakimuutoksista säätämistä. Muutokset tulevat vaikeuttamaan päätöksentekoa/prosesseja.

Maksuttomuus ei saa olla este palvelun myöntämiselle. Jos osa palveluista myönnetään sosiaalihuoltolain perusteella, siitä saattaa tulla kuluja asiakkaalle.

Vammaisneuvosto pelkää, että päätöksentekoa ohjaa kustannussäästöpaineeet.

Huuskonen Tiina
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue - Siun sote - Hyvinvointialueen
vammaisneuvosto